

است. از طرفی مردم نیز در رابطه با برقراری امنیت فیزیکی همراه با رفاه اقتصادی و هویت اجتماعی خود بیشترین انتظار را از نهادهای سیاسی جامعه دارند.

در اندیشهٔ حاکمیت مردم بر سر نوشت سیاسی-اجتماعی خویش هدف دولت تضمین امنیت مردم از طریق مراجع امنیتی، انتظامی، قضایی و اطلاعاتی و نیز سازماندهی تأمین حداقل رفاه عمومی برای اقشار مختلف جامعه است. ولی بروز مسائل اجتماعی نظیر بزهکاری و انحرافات اجتماعی در کنار معضلات دیگر به یکی از منابع ظهور و گسترش «احساس ناامنی» در بین مردم تبدیل شده است. تشدید اعمال قوانین کیفری و تقویت اقدامات پلیسی و سرمایه گذاری‌های همه جانبه دولت برای تعدیل احساس ناامنی، نتیجه مطلوبی به دنبال نداشته است. با این حال، از آنجا که در چارچوب برنامه توسعه سیاسی، بر مشارکت روزافزون مردم به عنوان اعضای جامعه مدنی در همه زمینه‌ها تأکید می‌گردد، لذا تشکلهای مردمی و آحاد مردم می‌توانند در مبارزه با ناامنی و برقراری امنیت به مقام‌های رسمی و دولتی کمک نمایند.

مشارکت در برقراری امنیت می‌تواند به صورت‌های مختلفی از جمله مشارکت در اقدامات پیشگیرنده از ارتکاب جرائم و جلوگیری از آسیبهای فردی و اجتماعی و نظایر آن انجام گیرد. مسئله اصلی این مقاله، پاسخگویی به این پرسش است که مردم چه اندازه تمایل و گرایش به مشارکت و مداخله برای برقراری امنیت جامعه دارند؟ اگر در موقعیت مداخله یا عدم مداخله برای برقراری، تقویت یا حفظ امنیت قرار گیرند، چه می‌کنند؟ تا چه حد از روحیه تعاون و همکاری در زمینه حفظ و برقراری امنیت برخوردارند؟

به نظر می‌رسد تمایل و گرایش مردم برای مشارکت در زمینه برقراری امنیت، مسئله‌ای اجتماعی است که با طرح آن می‌توان زمینه‌های تحقیق و پژوهش درباره میزان آن و همچنین عوامل مؤثر بر آن را مطرح و معرفی نمود. بدیهی است که با طرح اینگونه مسائل می‌توان در آینده درباره ابعاد مختلف آن و راهکارهای ارتقاء آن در جامعه تحقیق و پژوهش کاربردی نمود.

مقاله حاضر برگرفته از تحقیقی تجربی درباره

مقوله «امنیت»، قدمتی به درازای تاریخ بشر دارد. در تاریخ، جامعه‌ای را سراغ نداریم که دیرزمانی فارغ از دغدغه‌ها و معضلات امنیتی، روزگار را سپری کرده باشد. در یک کاوش تبارشناسانه، مفهوم امنیت را می‌توان دارای قدمتی طولانی تر از مفهوم «اجتماع» و «جامعه» دریافت. ولی نخستین مباحث فلسفی و سیاسی در این عرصه را شاید بتوان در آثار فلاسفه‌ای چون افلاطون و ارسطو یافت.

امروزه بیش از هر زمان دیگری ضرورت طراحی یک «جامعه امن» بر پایه روابط و مناسبات سازگار و تعریف و تحدید مفاهیم اساسی نظیر «ارزشها و ایده‌آلها»، «واقعیتها»، «منافع و مصالح»، «درون و برون»، «خودی و دیگری»، «فرد، اجتماع، مردم و دولت»، «فرهنگ، اقتصاد، مذهب و سیاست»، «اهداف» و «قدرت» و... احساس می‌شود. و این مهم جز در سایه باور به این اصل که «امنیت» رفیع‌ترین «ارزش» هر جامعه است، ممکن نیست (تاجیک، ۱۳۷۷: ۴۶). دیرزمانی است که مفهوم امنیت معادل تهدید مرزهای کشور تلقی شده است. امروزه اکثر مردم، بیشتر از ناحیه نگرانیهای مرتبط با زندگی روزمره احساس ناامنی می‌کنند تا از ترس وقوع فاجعه‌ای جهانی. امنیت شغلی، امنیت درآمد، امنیت از بابت سلامت، امنیت زیست محیطی، ایمنی در برابر جرائم و جنایات، و بسیاری ناامنی‌های دیگر، نگرانیهایی هستند که در زمینه امنیت انسانی در سرتاسر جهان احساس می‌شوند (علینقی، ۱۳۷۸: ۱۳۸).

طرح مسئله

جستجوی امنیت از مهمترین نیازها و انگیزه‌های انسانی است. مهمترین نیاز هر جامعه خواه یک طایفه یا قبیله و خواه یک قوم یا کشور، برقراری امنیت آن جامعه و افراد آن است که مسئولیت تعقیب و تأمین آن به عهده حکومتها و دولتهاست. امروزه دولت‌ها به صورت مهمترین واحد سیاسی در صحنه روابط داخلی و خارجی درآمده‌اند و مهمترین هدف آنها تلاش برای برقراری امنیت همه جانبه و گسترش دامنه آن

بررسی میزان احساس امنیت و چگونگی مشارکت مردم در برقراری امنیت*

غلامرضا خوش‌فر

عضو هیأت علمی دانشگاه مازندران

حال با جایگذاری داده‌های مورد نظر می‌توان حجم مناسب نمونه را به صورت زیر تعیین کرد:
 جمعیت ۲۰ سال به بالای مراکز شهرستانها $N=510036$
 (برای اینکه فاصله اطمینان P از ۸ درصد تجاوز نکند) $d=0/04$
 (برای ضریب اطمینان قابل قبول ۹۵ درصد) $t=1/96$
 (برای بزرگترین مقدار اشتباه استاندارد) $P=0/5$
 $1-P=0/5$

پیش بر آورد واریانس $S^2=0/25$
 که پس از انجام محاسبات مربوطه بطور خلاصه خواهیم داشت:

$$n = \frac{(510036)(1/96)^2(0/25)}{(510036)(0/04)^2 + (1/96)^2(0/25)}$$

$$= \frac{489838/5742}{817/018} = 624 = 625$$

بنابراین تعداد ۶۲۵ نفر به عنوان نمونه تحقیق تعیین گردید و از آنجا که نسبت n بر N $0/012 = \frac{625}{510036}$ کوچکتر از $0/05$ می باشد لذا نیازی به تصحیح n وجود ندارد. زیرا در صورت بزرگتر بودن نسبت n بر N از $0/05$ نتیجه حاصل از دستور فوق را بایستی برای محدودیت جمعیت تصحیح نمود که در آن صورت، n نهایی به دست آمده کمتر از n موجود خواهد شد. برای اینکه حجم نمونه تعیین شده توزیع مناسبی داشته باشد تعداد سهمیه نمونه‌های هر شهرستان متناسب با حجم جامعه آماری مشخص شد و سپس نمونه‌ها در سطح مراکز شهرستانها بطور تصادفی انتخاب و مورد بررسی قرار گرفتند. از آنجا که نیمی از جامعه آماری را زنان و نیم دیگر را مردان تشکیل می دهند این نسبت در نمونه‌ها نیز رعایت شد. حجم جامعه آماری و تعداد نمونه‌های هر شهرستان به شرح جدول ۱ می باشد:

هـ- ابزار گردآوری داده‌ها: عمده ترین ابزار جمع آوری اطلاعات این تحقیق، پرسشنامه است. و - اعتبار پرسشهای پرسشنامه: برای تضمین اعتبار پرسشهای پرسشنامه از روش اعتبار صوری استفاده شد. بر این اساس با استفاده از نظرات داوران و افراد متخصص در دو مرحله با انجام آزمون مقدماتی پرسشهای پرسشنامه حک و

میزان امنیت عمومی در استان مازندران است که موضوع گرایش و تمایل پاسخگویان به مشارکت در زمینه برقراری امنیت نیز در آن مورد بررسی و مذاقه قرار گرفته است.

روش تحقیق

الف- نوع روش: داده‌ها و نتایج به کار گرفته شده در این مقاله مربوط به تحقیقی است که در آن از روش تحقیق «پیمایشی» (survey) استفاده شده است. تحقیق پیمایشی یا زمینه یابی، جمعیت‌های بزرگ را با انتخاب و مطالعه نمونه‌های منتخب از آن جامعه‌ها برای کشف میزان نسبی شیوع، توزیع و روابط متقابل روان شناختی و جامعه‌شناختی مورد بررسی قرار می‌دهد. این روش تحقیق به مفهوم علمی اجتماعی کاملاً تازگی دارد و از پیشرفت‌های قرن بیستم به شمار می‌رود. (کرلینجر، ۱۳۷۶: ۶۶)

ب- سطح تحلیل و واحد تحلیل: در این تحقیق سطح تحلیل خرد و واحد تحلیل، فرد پاسخگو می باشد.

ج- جامعه آماری، حجم نمونه و روش نمونه گیری: در سطح تحلیل خرد برای سنجش میزان مشارکت مردم در برقراری امنیت در میان مردم استان مازندران، جمعیت ۲۰ سال به بالای ساکن مراکز شهرستانها به عنوان جامعه آماری در نظر گرفته شد (۵۱۰۰۳۶ نفر) و جامعه نمونه از این جامعه آماری با تلفیقی از شیوه نمونه گیری تصادفی ساده توأم با روش نمونه گیری سهمیه‌ای^۱ انتخاب شد و در حجم نمونه ۶۲۵ نفری مورد بررسی قرار گرفت.

د- تعیین حجم نمونه: برای تعیین حجم نمونه این تحقیق در سطح تحلیل خرد یعنی تعیین تعداد افرادی که بایستی مورد مطالعه قرار گیرند از دستور تعیین حجم نمونه به صورت ذیل استفاده گردید:^۲

$$n = \frac{Nt^2p(1-p)}{Nd_2 + t^2P(1-P)}$$

حجم نمونه تحقیق: n

حجم جامعه آماری: N

ضریب اطمینان: t

دقت احتمالی مطلوب: d

پیش بر آورد واریانس: P

○ مهمترین نیاز هر جامعه، خواه يك طایفه یا قبیله و خواه يك قوم یا کشور، برقراری امنیت آن جامعه و افراد آن است.

جدول ۱: جامعه آماری و توزیع تعداد نمونه‌ها

شهرستان	برآورد حجم جامعه آماری* (جمعیت ۲۰ سال) (بالای مراکز شهرستانها)	حجم نمونه
آمل	۸۰۳۴۱	۹۵
بابل	۷۹۹۶۵	۹۴
بابلسر	۱۹۵۱۵	۲۳
بهشهر	۳۶۳۶۴	۴۳
تنکابن	۱۶۶۶۳	۲۰
جویبار	۱۲۰۷۴	۱۴
چالوس	۲۰۸۷۹	۲۴
رامسر	۱۴۶۲۲	۱۷
ساری	۹۸۹۲۰	۱۱۱
سوادکوه	۳۸۶۴	۱۰
قائم شهر	۷۲۳۹۵	۸۵
محمودآباد	۱۰۱۲۷	۸۵
نکا	۱۷۷۸۰	۲۱
نور	۸۴۲۷	۱۵
نوشهر	۱۷۷۴۲	۳۰
جمع کل	۵۱۰۰۳۶	۶۲۵

* به علت عدم دسترسی به آمار جمعیت بالاتر از ۲۰ سال در سطح مراکز شهرستانها ارقام فوق از طریق ساختار سنی جمعیت استان برآورد شده است.

○ امنیت شغلی، امنیت درآمد، امنیت سلامت، امنیت زیست محیطی، ایمنی در برابر جرائم و جنایات، و... نگرانی‌هایی هستند که در زمینه امنیت انسانی در سرتاسر جهان احساس می‌شوند.

در آزمون روایی (پایایی ابزار سنجش) خلاصه مقادیر شاخصهای آماری حاصله به قرار زیر می‌باشد:

همچنان که ملاحظه می‌شود میزان آلفای کرائبخ در آزمون دوم برابر ۰/۸۸۹۴ شده است و مقدار استاندارد شده آن نیز ۰/۸۹۶۳ می‌باشد. این مقدار آلفا در مطالعات علوم رفتاری (انسانی و اجتماعی) در حد «عالی» ارزیابی می‌گردد. بدین ترتیب با اصلاح جزئی پرسشنامه پس از مرحله دوم آزمون مقدماتی، پرسشنامه نهایی تهیه و تنظیم شد که می‌توان به سنجش موضوع تحقیق به وسیله پرسشهای آن در حد معیارهای قابل قبول اعتماد نمود.

ح - آزمونهای آماری: در این تحقیق متناسب با سطح سنجش داده‌ها، از آزمونهای آماری مناسب استفاده شده است. برای آزمون تفاوت میزان گرایش نسبت به مشارکت بر حسب شاخصها و متغیرهای مختلف از آزمونهای نظیر one way, t-test و برای سنجش ضریب همبستگی از ضرایبی نظیر فی، لاندائو و ضریب همبستگی پیرسون و اسپیرمن استفاده نموده‌ایم.

تعریف مفاهیم اساسی و نحوه سنجش آنها

الف - مفهوم امنیت: با توجه به نسبی بودن و ذهنی بودن مفهوم امنیت و ابهام در معنای آن، بی تردید تلاش نظری برای مفهوم سازی امنیت کاری بس ضروری و مهم و در عین حال دشوار است. از این گذشته، امنیت مفهومی است که دارای دو بُعد ذهنی و عینی می‌باشد. از بُعد عینی، امنیت به معنای ایجاد شرایط و موقعیت ایمن برای حفاظت و گسترش ارزشهای اصولی و حیاتی ملی است. از بُعد ذهنی، امنیت به معنای احساس امنیت است. یعنی امنیت از بُعد ذهنی ارتباط مستقیم با ذهنیت و ادراک مردم و دولت از آسیب پذیری و تهدیدات امنیتی دارد. همچنین برای شفاف نمودن مفهوم امنیت باید به انواع و سطوح امنیت نیز توجه نمود زیرا بدون توجه به انواع و سطوح امنیت، رسیدن به اشتراک نظر عمومی درباره امنیت امکان پذیر نیست. از آنجا که در مفهوم سازی نظری از امنیت، انتظار می‌رود تعریفی از امنیت ارائه کنیم که وقایع مختلف امنیتی را تحت پوشش قرار دهد و

اصلاح گردید.

ز- روایی ابزار سنجش: برای آزمون روایی (پایایی) ابزار سنجش، پرسشنامه تهیه شده در دو مرحله مورد آزمون مقدماتی (pilot study) قرار گرفت. بدین سان پس از گردآوری نظرات ارائه شده، به حکم و اصلاح و تعدیل و تغییر و تعویض پرسشها مبادرت گردید. قابل ذکر است که پرسشها مطابق با طیف لیکرت^۶ تنظیم و آماده گردید.

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALL)

Analysis of Variance

Source of Variation	Sum of SQ	DF	Mean Square	F	Prob
Between People	۲۲/۵۷۱۴	۲	۱۱/۲۸۵۷		
Within People	۱۲۵/۷۵۰۰	۸۱	۱/۵۵۲۵		
Between Measures	۵۸/۳۲۱۴	۲۷	۲/۱۶۰۱	۱/۷۳۰	۰/۰۴۳
Residual	۶۷/۴۲۸۶	۵۴	۱/۲۴۸۷		
Nonadditivity	۰/۵۴۰۹	۱	۰/۵۴۰۹	۰/۴۲۹	۰/۵۱۵
Balance	۶۶/۸۸۷۶	۵۳	۱/۲۶۲۰		
Total	۱۴۸/۳۲۱۴	۸۳	۱/۷۸۷۰		

Grand mean = ۲/۸۲۱۴

Reliability coefficients ۲۸ Item

ALPHA = ۰/۸۸۹۴ Standardized Item ALPHA = ۰/۸۹۶۳

معنای واقعی وقایع مختلف در پناه این مفهوم سازی مشخص شود لذا تعریف مفهومی (مفهوم سازی نظری) ما می بایستی شامل ابعاد^۲ و سطوح^۱ امنیت و تمایز آنها از یکدیگر نیز گردد تا به کمک آن قادر به شناسایی، تفکیک و دسته بندی وقایع امنیتی باشیم (یوسفی، ۱۳۷۷: ص ۷). بدین ترتیب امنیت شخصی شهروندان محصول و برآیند امنیت در مال، جان، فکر و عاطفه آنهاست و طبعاً هر چه توانایی و انسجام شخصیتی افراد در این چهار بُعد بیشتر باشد، از امنیت و آسایش بیشتری برخوردار خواهند بود. لذا، توانایی و انسجام شخصی، شانس بقای افراد را در مقابله با تهدیدات درون و برون شخصیتی آنان افزایش می دهد.

در یک تعریف نهایی می توان گفت امنیت جامعه «توانایی و انسجام نهادی و شخصی جامعه برای مقابله با تهدیدات درونی و بیرونی است.» (یوسفی، ۱۳۷۷: ص ۸).

ب- مفهوم مشارکت: در این تحقیق مشارکت به معنی مداخله و سهیم شدن افراد در موقعیت های لازم به منظور حفظ، تأمین و گسترش امنیت در جامعه می باشد که از طریق بررسی نظرات شخص در قالب موافقت یا مخالفت با گویه هایی که وی را در موقعیت های خاص و مورد نظر قرار می دهند، سنجیده می شود.

ج- مفهوم گرایش یا تمایل: گرایش در این پژوهش به معنی «آمادگی روانی برای اقدام به عمل» است و منظور از آن در اینجا تمایل پاسخگو از حیث آمادگی روانی برای اقدام به رفتارهای مشارکت جو یانه در زمینه برقراری امنیت می باشد. این مفهوم با استفاده از طیف لیکرت (مجموع نمرات) مورد سنجش و ارزیابی قرار می گیرد.

د- مفهوم احساس امنیت: این مفهوم به معنی امنیت روانی است و منظور از آن میزان احساس امنیت افراد پاسخگوست که با استفاده از طیف لیکرت سنجیده می شود. بدیهی است که همه مراحل تضمین اعتبار و روایی در مورد پرسش های مربوط به احساس امنیت نیز انجام گرفته است.

یافته های تحقیق

الف) میزان احساس امنیت
میزان احساس امنیت که بعد ذهنی شاخص

امنیت عمومی را تشکیل می دهد موضوع کانونی مورد بررسی در سطح تحلیل خرد است که با استفاده از ابزار پرسشنامه در سطح کلیه شهرستانهای استان مازندران مورد سنجش قرار گرفته است. داده های حاصل که نتیجه پاسخهای پاسخگویان به پرسشهای مربوطه در این زمینه است در ترکیب با یکدیگر به یک شاخص فاصله ای تبدیل می گردد. بررسی میزان احساس امنیت بر اساس طیف لیکرت در سطح سنجش ترتیبی نشان می دهد که در کل استان میزان احساس امنیت به طور متوسط برابر ۲/۹۲ است یعنی در حد نزدیک به «متوسط» احساس امنیت وجود دارد. گرچه عدد ۲/۹۲ در طبقه «کم» قرار می گیرد، ولی فاصله کم آن با عدد ۳ گویای تقریبی حد «متوسط» برای احساس امنیت در سطح کل استان می باشد.

بدیهی است که میزان احساس امنیت به عنوان یک واقعیت اجتماعی (social fact) خود متأثر از شرایط خاص اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی موجود در استان می باشد و ضمن تأثیرپذیری از شرایط مذکور، به عنوان یکی از ابعاد اساسی شاخص کلی «امنیت عمومی» محسوب می گردد و تأثیر قابل ملاحظه ای در تعیین میزان امنیت عمومی در سطح استان دارد.

ب) چگونگی مشارکت در برقراری امنیت

میزان مشارکت در برقراری امنیت به معنی تمایل و گرایش پاسخگو و آمادگی روانی او برای اقدام به رفتارهای مشارکت جو یانه در برقراری امنیت و دفاع از امنیت فردی و اجتماعی، موضوعی است که به وسیله تعدادی پرسش در قالب یک پرسشنامه سنجیده شد. ترکیب پرسشهای ناظر بر این مفهوم، شاخص جدیدی به دست می دهد که دارای دو نقش کارکردی است. در نقش متغیر تابع، میزان تأثیر سایر متغیرها بر آن سنجیده می شود و در نقش متغیر مستقل، تأثیر و رابطه آن با احساس امنیت مورد ارزیابی قرار می گیرد. توزیع میزان مشارکت در امنیت در مورد پاسخگویان این تحقیق به شرح جدول ۲ می باشد:

میانگین توزیع خالص فراوانی نسبی پاسخگویان نشان می دهد که میزان تمایل و گرایش آنها به مشارکت در امنیت در حد «متوسط» و کمتر

○ امروزه دولت ها به صورت مهم ترین واحد سیاسی در صحنه روابط داخلی و خارجی درآمده اند و مهم ترین هدف آنها تلاش برای برقراری امنیت همه جانبه و گسترش دامنه آن است.

جدول ۲: توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان مشارکت در امنیت

ردیف	میزان مشارکت	فراوانی مطلق	فراوانی نسبی خالص	فراوانی نسبی خالص	فراوانی تجمعی
۱	خیلی کم	۳۹	۶/۳	۶/۵	۶/۵
۲	کم	۱۰۷	۱۷/۵	۱۷/۶	۲۴/۱
۳	متوسط	۱۷۱	۲۷/۹	۲۸/۳	۵۲/۴
۴	زیاد	۱۸۲	۲۹/۷	۳۰/۰	۸۲/۴
۵	خیلی زیاد	۱۰۷	۱۷/۵	۱۷/۶	۱۰۰/۰
۶	اظهار نشده	۷	۱/۱	حذف	—
	مجموع	۶۱۳	۱۰۰	—	—

مد: ۴

میانگین: ۴

میانگین: ۳/۳

○ مشارکت در برقراری امنیت می تواند به صورت های مختلف از جمله مشارکت در اقدامهای پیشگیرنده از ارتکاب جرائم و جلوگیری از آسیب های فردی و اجتماعی و نظایر آن انجام گیرد .

همچنان که پیشتر گفته شد، میزان گرایش به برقراری امنیت و مشارکت داوطلبانه در حل و فصل امور مربوط به امنیت در جامعه به وسیله تعدادی پرسش که در قالب یک پرسشنامه امنیت عمومی طراحی می شود سنجیده می گردد و در این قسمت پرسش اساسی این است که آیا میزان تمایل مردم به مشارکت در امور مربوط به امنیت در شهرستانهای مختلف استان یکسان است؟ پاسخ به این پرسش از طریق آزمون تحلیل واریانس یک طرفه قابل حصول است. نتیجه و خلاصه محاسبات مربوط به شرح جداول ۳ و ۴ است.

از «زیاد» است. قرار گرفتن میانهم و مد در طبقه چهارم نشان دهنده کشیدگی توزیع به سمت راست می باشد که نشان می دهد گرایش پاسخگویان به مشارکت در برقراری امنیت بیش از «متوسط» است. تحلیل داده های مربوط به پرسشنامه ها (در سطح افراد)، شامل بررسی تمایزپذیری «گرایش نسبت به مشارکت در برقراری امنیت» و «میزان احساس امنیت» بر حسب شهرستانهای مختلف می باشد که در قسمت بعدی به آن می پردازیم.

۱. میزان گرایش به مشارکت در برقراری امنیت بر حسب شهرستان

جدول ۳: تحلیل واریانس میزان گرایش به مشارکت در برقراری امنیت

ردیف	نام شهرستان	میانگین گرایش به مشارکت در امنیت	انحراف استاندارد	واریانس	موارد
۱	آمل	۳/۸۸۳	۰/۶۶۴	۰/۴۴۱	۹۴
۲	بابل	۳/۶۵۷	۰/۷۶۷	۰/۵۸۹	۹۱
۳	بابلسر	۳/۵۵۸	۰/۵۸۰	۰/۳۳۷	۲۴
۴	بهبهر	۳/۴۴۳	۰/۷۸۶	۰/۶۱۹	۴۱
۵	تنکابن	۳/۵۱۵	۰/۴۸۲	۰/۲۳۲	۱۹
۶	جویبار	۳/۴۹۲	۰/۵۲۶	۰/۲۷۷	۱۳
۷	چالوس	۳/۶۱۶	۰/۸۵۲	۰/۷۲۶	۲۴
۸	رامسر	۳/۷۲۲	۰/۴۸۰	۰/۲۳۱	۱۸
۹	ساری	۳/۵۱۴	۰/۶۴۳	۰/۴۱۴	۱۰۸
۱۰	سوادکوه	۳/۹۰۰	۰/۴۹۲	۰/۲۴۲	۱۰
۱۱	قائم شهر	۳/۳۵۲	۰/۷۵۵	۰/۵۷۱	۸۰
۱۲	محمودآباد	۳/۸۳۵	۰/۵۴۸	۰/۳۰۱	۱۷
۱۳	نکا	۳/۷۵۶	۰/۴۹۷	۰/۲۴۷	۲۳
۱۴	نور	۴/۰۰۰	۰/۷۰۸	۰/۵۰۱	۱۲
۱۵	نوشهر	۳/۶۳۷	۰/۶۸۸	۰/۴۷۳	۳۲
	برای مجموع پاسخگویان استان	۳/۶۱۹	۰/۶۹۹	۰/۴۸۹	۶۰۶

میانگین = ۳/۶۱۹

مجموع موارد = ۶۱۶ مورد

موارد حذف شده = ۷ مورد

همچنان که از سطح معنی داری آزمون F پیداست، مقدار آزمون به دست آمده (نسبت ۳/۱۴۴) با درجات آزادی $(N-K) + (K-1)$ یعنی ۱۴ و ۵۹۲ از جدول، حتی در سطح اطمینان بیش از ۹۹ درصد (۹۹/۹ درصد) نیز بزرگتر است. لذا می توان گفت که تفاوت «میزان گرایش به مشارکت در برقراری امنیت» بر حسب شهرستانهای مختلف استان مازندران دارای تفاوت معنی داری است. ضریب اتا و مجذور آن نشان می دهد که ۰/۰۶۴ از تغییرات متغیر وابسته یعنی میزان گرایش به مشارکت در برقراری امنیت، مربوط به شهرستانهای استان است.

۲. میزان احساس امنیت در شهرستانهای استان

شناخت وضعیت و شرایط هر شهرستان از حیث میزان احساس امنیت و میزان مشارکت در برقراری امنیت و در نهایت میزان امنیت عمومی به برنامهریزان و دست اندرکاران مسائل اجتماعی بویژه مسئولان برقراری امنیت در جامعه کمک می کند تا سیاستگذارها و برنامهریزهای خود را با سهولت بیشتر و مبتنی بر واقعیتهای موجود به مرحله اجرا گذارند. بنابراین با استفاده از روش های تحلیل واریانس و آزمون F (oneway)، معنی دار بودن تفاوت شاخصهای اندازه گیری شده در شهرستانهای استان را به آزمایش گذارده ایم. (جدول ۵ و ۶).

همچنان که از سطح معنی داری آزمون F

○ از بُعد عینی، امنیت به معنای ایجاد شرایط و موقعیت ایمن برای حفاظت و گسترش ارزشهای اصولی و حیاتی ملی است؛ و از بُعد ذهنی به معنای احساس امنیت.

جدول ۴: خلاصه شاخصهای مطالعه شده

(تحلیل واریانس میزان گرایش به مشارکت در امنیت بر حسب شهرستانهای استان)

SIG	F	MS	D.F	SS	منبع تغییرات
سطح معنی داری	مقدار آزمون	متوسط مجموع مجنورات	درجه آزادی	مجموع مجنورات	بین گروهی
۰/۰۰۱	۳/۱۴۴	۱/۴۷۱	۱۴	۱۹/۱۲۷	میان گروهی
-	-	۰/۴۶۸	۵۹۲	۲۷۷/۰۵۰	

مجنور ضریب اتا (Eta s.) = ۰/۰۶۴

ضریب اتا (Eta) = ۰/۲۵۴

جدول ۵: خلاصه شاخصهای تحلیل واریانس میزان احساس امنیت بر حسب شهرستان

ردیف	نام شهرستان	میانگین احساس امنیت (از ۵)	انحراف استاندارد	واریانس	موارد
۱	آمل	۳/۰۵۲۵	۰/۳۳۵۰	۰/۱۱۲۲	۸۵
۲	بابل	۲/۸۶۶۷	۰/۳۳۱۸	۰/۱۱۰۱	۸۳
۳	بابلسر	۲/۹۷۱۲	۰/۳۳۶۴	۰/۱۱۳۲	۲۲
۴	بهبهر	۲/۷۶۳۸	۰/۴۰۵۱	۰/۱۶۴۱	۳۵
۵	تنکابن	۲/۹۷۹۶	۰/۳۴۵۹	۰/۱۱۹۶	۱۸
۶	جویبار	۲/۹۶۳۹	۰/۲۹۰۱	۰/۰۸۴۱	۱۲
۷	چالوس	۲/۹۶۵۰	۰/۳۵۵۵	۰/۱۲۶۴	۲۰
۸	رامسر	۲/۹۷۰۶	۰/۲۱۰۱	۰/۰۴۴۲	۱۷
۹	ساری	۲/۹۱۱۶	۰/۳۷۲۷	۰/۱۳۸۹	۸۹
۱۰	سوادکوه	۳/۰۳۰۰	۰/۳۰۴۴	۰/۰۹۸۹	۱۰
۱۱	قائم شهر	۲/۹۳۳۸	۰/۳۹۵۸	۰/۱۵۶۷	۶۶
۱۲	محمودآباد	۲/۹۶۲۵	۰/۳۸۱۶	۰/۱۴۵۶	۱۶
۱۳	نکا	۲/۹۰۸۳	۰/۳۲۴۸	۰/۱۰۵۵	۲۰
۱۴	نور	۲/۸۹۷۲	۰/۲۴۶۴	۰/۰۶۰۷	۱۲
۱۵	نوشهر	۲/۸۷۵۳	۰/۳۴۷۵	۰/۱۲۰۷	۲۷
	برای کل شهرستانها	۲/۹۲۸۴	۰/۳۵۴۷	۰/۱۲۵۸	۵۳۲

میانگین = ۲/۹۲۸

مجموع موارد = ۶۱۳ مورد
موارد حذف شده = ۸۱ مورد

جدول ۶: خلاصه شاخصهای مطالعه شده

(تحلیل واریانس احساس امنیت بر حسب شهرستانهای استان مازندران)

SIG	F	MS	D.F	SS	منبع تغییرات
سطح معنی داری	مقدار آزمون	متوسط مجموع مجزورات	درجه آزادی	مجموع مجزورات	بین گروهی
۰/۰۲۸	۱/۸۹۳	۰/۲۳۳۱	۱۴	۳/۰۲۹۹	میان گروهی
-	-	۰/۱۲۳۱	۵۱۸	۶۳/۷۶۶۳	

مجزور ضریب اتا (Eta s.) = ۰/۰۴۵

مجزور اتا (Eta) = ۰/۲۱۳

○ امنیت از بُعد ذهنی ارتباط
مستقیمی با ذهنیت و ادراک
مردم و دولت از
آسیب پذیری و تهدیدات
امنیتی دارد.

نسبتهای مختلفی بر میزان گرایش افراد به مشارکت در برقراری امنیت تأثیر می گذارند بطوری که در این زمینه:

- رابطه مثبت و معنی داری بین سن با میزان گرایش به برقراری امنیت وجود دارد.

- هیچگونه تفاوتی بین دو جنس (زن و مرد) از لحاظ میزان گرایش به برقراری امنیت وجود ندارد.

- بین پایگاه اقتصادی - اجتماعی با میزان گرایش به برقراری امنیت رابطه منفی معنی داری وجود دارد.

- تفاوت معنی داری بین متولدین روستا با متولدین شهر از لحاظ میزان گرایش به برقراری امنیت وجود دارد بطوری که متولدین روستاها گرایش بیشتری به تأمین امنیت دارند.

- رابطه مثبت و معنی داری بین میزان احساس امنیت با میزان گرایش به برقراری امنیت وجود دارد. وانگهی، هیچگونه تفاوتی بین وضعیت تأهل افراد (مجرد یا متأهل) به لحاظ میزان گرایش به مشارکت در برقراری امنیت وجود ندارد. همچنین هیچگونه تفاوت معنی داری بین دارندگان مشاغل مختلف (کارگری، کشاورزی، کارمندی و آزاد) از لحاظ میزان گرایش به برقراری امنیت وجود ندارد.

یادداشت‌ها

* اطلاعات و یافته‌های تحقیقی این مقاله مربوط به اجرای طرح پژوهشی پیرامون موضوع امنیت می باشد که به سفارش دبیرخانه شورای تأمین استان و توسط معاونت پژوهشی دانشگاه مازندران انجام گرفته است.

1. random - sample and quota - Sample.

۲. حسن سرایی، «مقدمه‌ای بر نمونه‌گیری در تحقیق»، صفحه ۱۴۰.

برمی آید، مقدار آزمون به دست آمده (۱/۸۹۳) با درجات آزادی (K-1) + (N-K) یعنی ۱۴ و ۵۱۸ از جدول حتی در سطح اطمینان بیش از ۹۵ درصد (۹۸ درصد) نیز بزرگتر است. لذا می توان گفت که تفاوت «میزان احساس امنیت» بر حسب شهرستانهای مختلف استان مازندران معنی دار است. به عبارت دیگر، مردم ساکن در شهرستانهای مختلف استان بطور مساوی و یکسان «احساس امنیت» نمی کنند بلکه میزان این شاخص بطرز معنی داری در شهرستانهای مختلف استان تمایز می پذیرد.

اگر چه نسبت F محاسبه شده نشان دهنده تفاوتی معنی دار بین شهرستانهای مختلف از لحاظ احساس امنیت می باشد ولی ضریب اتا (E=۰/۲۱۳) و مجزور آن (۰/۰۴۵) نشان می دهد که نسبت کمی از واریانس متغیر وابسته (احساس امنیت) در اثر متغیر مستقل (شهرستانهای استان) ایجاد شده است. با این حال چون از لحاظ آماری این تفاوتها معنی دار است لذا نتیجه کلی این است که شهرستانهای مختلف استان به لحاظ میزان احساس امنیت مردم با یکدیگر تفاوت معنی داری دارند که این تفاوت ناشی از شانس یا تصادف نمی باشد (ساعی، ۱۳۷۷: ۲۲۸).

نتیجه گیری

تحقیق حاضر نشان می دهد که میزان گرایش به مشارکت در برقراری امنیت در کل استان تقریباً به میزان «متوسط» وجود دارد ولی این میزان در شهرستانهای مختلف استان يك اندازه نیست بطوری که در شهرستان نور بیشترین گرایش و در شهرستان بهشهر کمترین گرایش در این زمینه وجود دارد. همچنین عوامل فردی و اجتماعی با

۳. این رقم با توجه به ساختار کلی جمعیت استان برای مراکز شهرستانها برآورد شده است لذا مقدار آن تقریبی است.

4. validity
5. reliability
6. likert - scale
7. dimentions
8. levels

منابع و مآخذ

- ۱) سازمان برنامه و بودجه. آمارنامه استان مازندران. دیماه ۱۳۷۶. ص ۳.
- ۲) تاجیک، محمدرضا. «مدخلی بر مفاهیم و دکنترینهای امنیت ملی». مجموعه مقالات همایش توسعه و امنیت عمومی. معاونت امنیتی و انتظامی وزارت کشور، زمستان ۱۳۷۶.
- ۳) چلبی، مسعود. جامعه‌شناسی نظم. تهران، نشر نی. ۱۳۷۵.
- ۴) خراسانی‌زاده، علی. مقدمه‌ای بر کاربرد نرم‌افزار Spss در پژوهشهای آماری. انتشارات قائم. ۱۳۷۵.
- ۵) رضایی، میرقدیر. شناسنامه امنیتی استان مازندران. وزارت کشور. استانداری مازندران. دبیرخانه شورای تأمین. ۱۳۷۱.
- ۶) روشندل، جلیل. امنیت ملی و نظام بین‌المللی. تهران. انتشارات سمت. ۱۳۷۴.
- ۷) ساعی، علی. آمار در علوم اجتماعی. مؤسسه نشر جهاد. ۱۳۷۷.
- ۸) سابق، یزید. امنیت در کشورهای در حال توسعه.

ترجمه مصطفی ایمانی و علیرضا طیب. تهران. انتشارات علمی و فرهنگی. ۱۳۷۷.

۹) عبدی، عباس. «عوامل و موانع حقوقی امنیت و نظم اجتماعی در ایران». مجموعه مقالات همایش توسعه و امنیت عمومی. معاونت امنیتی و انتظامی وزارت کشور. زمستان ۱۳۷۶.

۱۰) علینقی، امیرحسین. «داده‌هایی از عدم تعادل در جامعه ایران؛ استانهای مرزی». فصلنامه مطالعات راهبردی. شماره ۵ و ۶. پائیز و زمستان ۱۳۷۸.

۱۱) کرلینجر فردان. مبانی پژوهش در علوم رفتاری. جلد دوم، ترجمه حسن پاشاشریفی و جعفر نجفی زند. انتشارات آوای نور. ۱۳۷۶.

۱۲) میسر، ک. پ. «امنیت ملی در جهان سوم: نیاز به چارچوبی جدید». مجله سیاست خارجی. شماره سوم، تیر و شهریور ۱۳۶۷.

۱۳) مؤسسه پژوهشهای اجتماعی. گزیده مقالات سیاسی-امنیتی. جلد اول و دوم. تهران. انتشارات بینش. ۱۳۷۵.

14) Azar Edward, **National Security in the Third World**. 1988.

15) Themas, Caroline. **In Search of Security...** England. Johnspiers. 1987.

16) Chatterji, Manas, **The Economics of International Security**, New York, 1994.

17) George W. Geothals, et al. **War: Studies From Psychology, Sociology, Anthropology**. New York. Basic Book. 1964.

18) Abi - Aad, Naji and Michel Grenon **In-stability and Confict in the Middle East**. Macmillan. 1997.

○ امنیت شخصی

شهروندان محصول و برآیند

امنیت در مال، جان، فکر و

عواطف آنهاست و طبعاً

هر چه توانایی و انسجام

شخصیتی افراد در این چهار

بُعد بیشتر باشد از امنیت

بیشتری برخوردار خواهند

بود.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی